

LAZAR KOLIŠEVSKI

Odlučni smo i sposobni da čuvamo i branimo Titovo delo

Oproštajni govor druga Lazara Koliševskog predsednika Predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za radničku klasu, za sve radne ljude i građane, za Savez komunista Jugoslavije, za našu omladinu i pripadnike oružanih snaga širom naše samoupravne socijalističke zajednice, došao je najbolniji trenutak, trenutak oproštaja od druga Tita.

Danima su, dragi druže Tito, milioni naših ljudi nemo, s najvećom zebnjom, ali i živom nadom pratili Tvoju poslednju borbu. Iz dubine svojih duša želeli su da i ovoga puta odneseš pobeđu. Do poslednjeg Tvog daha verovali su u čudo, u nemoguće. Nikad nisi ustuknuo pred silama zla. Priklonio si se tek pred neumitnim zakonima prirode, posle skoro devet decenija života ispunjenog podvizima i stradanjima, neuporedivim samoodricanjem i stalnom borbom u koju si neštedimice ulagao sve svoje snage.

S tim mislima i osećanjima opraštamo se danas od Tebe svi mi, Tvoji drugovi i saborci, Savez komunista Jugoslavije kome si utisnuo pečat svoje ličnosti, radnička klasa naše zemlje iz čijih si nedara izrastao, radni ljudi i građani svih naših naroda i narodnosti.

U ovom bolnom trenutku, pred senima svog legendarnog vrhovnog komandanta, slavni borci Narodnooslobodilačke vojske Jugosla-

vije spustili su na pola koplja 365 zastava ratnih brigada, od kojih 341 jugoslovenska, 21 italijanska, 1 ruska, 1 francuska i 1 bugarska, formiranih na našem tlu.

Rečima se ne može izraziti bol što odlaziš od nas, ali ni ponos što smo Te imali, što nas je takav velikan istorije decenijama sigurno vodio, što smo zajedno gradili, razvijali i jačali revolucionarnu avantgardu radničke klase, što smo povezali, okupili i vodili milionske mase svih naših naroda i narodnosti u pobedonosnu narodnooslobodilačku borbu i socijalističku revoluciju, za ostvarenje njihovih socijalnih i nacionalnih prava i interesa, srećnijeg društva i humanijih ljudskih odnosa, bratstva i jedinstva među našim narodima i narodnostima. Zajedno smo smelo krčili puteve našeg socijalističkog samoupravnog društva i svestranog jačanja federativne zajednice.

Sada ostajemo bez Tebe ali čvrsto ujedinjeni i spremni da za- uvek i mi, i mlade generacije koje iza nas dolaze, koračamo smelim vizionarskim putevima koje smo zajedno s Tobom probijali od prvih dana revolucije u svim borbama, iskušenjima i uspesima. Pronalazili smo najbolja rešenja za ispunjenje Tvojih zamisli u interesu izgradnje naše bolje sutrašnjice, u razvijanju uskih veza saradnje i prijateljstva sa narodima širom sveta i u interesu jačanja mira, bezbednosti i međunarodne saradnje. Sa nama i svet ostaje bez svog velikog građanina, neumornog borca za mir i simbola u kome su izražene ne samo nade već i mogućnosti prevazilaženja iskušenja kroz koja prolazi.

Kada si došao na čelo naše slavne Partije pre 43 godine zaorao si novu i duboku brazdu u istoriji svih naših naroda i narodnosti. Svemu što su naša Partija, radnička klasa, radni ljudi i građani ostvarili na putu ljudske i nacionalne slobode dao si najveći i odlučujući lični doprinos. Pod Tvojim odlučnim i sigurnim vođstvom nismo znali za poraze ni onda kada su bitke i stremljenja značili juriše na nebo. Rečima i delom si nas učio kako da rešavamo i naj-složenije zadatke koji su se pre nas postavljali.

Od zaostale zemlje koja je donedavna služila stranim silama kao moneta za potkusurivanje, nemoćne pred stranim osvajačima i zavojevačima, razarane nacionalnim ugnjetavanjem i eksploatacijom, bedom i nemaštinom, stvorena je, borbom koju si predvodio gotovo pola veka, nova Titova Jugoslavija, društvo i sistem koji su po mnogo čemu nova reč istorije.

Čvrsto si koračao na našem čelu dok smo izgrađivali i izgradili našu zajednicu, od 1941. godine, preko Prvog i Drugog zasedanja AVNOJ-a, do sadašnjeg ustavnog uređenja. Bez takve zajednice je

naše postojanje postalo nezamislivo. U borbi i pregalaštvu za njenu sreću i prosperitet Tvoje delo će uvek biti sa nama kao podstrek, putokaz, snaga i inspiracija.

Stvorili smo novu i originalnu društvenu zajednicu zasnovanu na demokratskim i humanističkim osnovama socijalističkog samoupravljanja, na bratstvu i jedinstvu svih naših naroda i narodnosti. To su osnove na kojima stalno jača njeno samopouzdanje i čvrstina koju nikakve sile ne mogu slomiti. To je zajednica kojom se njeni članovi ponose, koja nadaleko zrači svetlim principima humanizma, ljudske solidarnosti, mira i bratske saradnje, ravnopravnosti i uzajamnog poštovanja ljudi, naroda i zemalja. Ta je zajednica plod naših stremljenja i borbe koji će dugo u istoriji nositi obeležje Tvoje ličnosti, a vreme u kome je nastala ostaće u svesti naših naroda i narodnosti kao Titova epoha. Za sve to Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija ostaće Ti, dragi druže Tito, večito zahvalna.

S Tobom smo radili i gradili kao da će večito biti mir i spremali se kao da će sutra biti rat. Te Tvoje reči najdoslednije smo pretvarali u delo osposobljavajući se da branimo svaku stopu naše zemlje, čuvajući našu slobodu, naš socijalistički samoupravni sistem, suverenitet i nezavisnost naše zemlje od svakog ko bi na nju posegao. Uvereni smo da ćemo Ti se, postupajući i dalje tako, najdoslednije i najbolje odužiti.

Kao što si sliku naše današnje društvene zajednice sagledao još u vreme najcrnje reakcije, fašističkog divljanja i terora, u otporima svim vrstama pritisaka i pokušaja mešanja u naše unutrašnje stvari, u vreme najzaoštrenijeg vrtloga hladnog rata i blokovske konfrontacije, pronalazio si i u drugim teškim prilikama puteve mira i širio ih. Sagledao si istorijsku viziju politike nesvrstanosti kao jedine alternative savremenog sveta suočenog sa opasnostima nuklearne katastrofe i praktično si se neumorno borio za njenu nezamenljivu ulogu u savremenim međunarodnim odnosima. Tvoje ime i aktivnost su ugrađeni u sve rezultate i dostignuća politike nesvrstanosti i u afirmaciju njenih principa i puteva u budućnost.

Nepokolebljivo uvereni da su naše postojanje i budućnost jedino na Tvom putu, pružaćemo i dalje ruku prijateljstva, ravnopravnosti i saradnje svakome u svetu, kao što si Ti to znao i umeo. Pod Tvojim rukovodstvom uspostavili smo, izgradili i uspešno razvijali prijateljstvo i prijateljsku saradnju sa gotovo svim zemljama u svetu, bez obzira na razlike u njihovim društvenim sistemima i opredeljenjima. To ćemo i dalje još odlučnije činiti.

Mi znamo pružati ruku prijateljstva i saradnje i isto tako prijateljski je prihvatiti. U tome si bio nenadmašni pregalac i tvorac. Učinićemo sve da se što manje oseti gubitak koji je zadesio ne samo nas, nego i ceo slobodoljubivi i miroljubivi svet.

U ovom trenutku kada nemamo reči utehe, gordi smo i čvrsti u uverenju da Tvoju misao i delo pretvorimo u nova nadahnuća i pregalaštva. Tvoje veliko delo ostaje da živi u svim našim narodima i narodnostima, u radničkoj klasi, u njihovoj nepokolebljivoj borbi za socijalizam i ljudsku sreću.

Opraštajući se od Tebe, naša zemlja, svi radni ljudi i građani zahvaljuju Ti na najdragocenijoj tekovini — da suvereno raspolažemo vlastitom sudbinom i verom u sebe, u svoju snagu, snagu slobodnih ljudi i zbratimljenih naroda i narodnosti. Sami i po vlastitoj odluci svi naši narodi i narodnosti jednodušno i nepovratno su se opredelili za Tvoj put i Tvoje vođstvo.

Usred bura i oluja koje su šibale i šibaju svet u kome živimo, svet rastrzan i podeljen, uzburkan i nemiran, Ti si našoj zemlji obezbedio visoko mesto u međunarodnoj zajednici upravo zato što je naša socijalistička zajednica pouzdan faktor slobode, progressa, stabilnosti i bezbednosti u svetu. Ona će to ostati i ubuduće.

Dragi druže Tito, opraštajući se od Tebe želimo da Ti kažemo da u našim mislima i osećanjima ostaju duboko i trajno urezani epohalni događaji vezani za Tvoje ime i delo, događaji koji su preinačili tokove naše savremene istorije. Pokazao si najbolje razumevanje pokretačkih snaga društvenog razvitka, odlučnost i hrabrost u borbi protiv klasnog i nacionalnog neprijatelja, smisao i spremnost pronalazjenja jasnih i jednostavnih rešenja i u najkomplikovanijim situacijama, u svim prelomnim trenucima naše revolucije. Revolucionarni optimizam stalno je zračio iz Tvog duha i bića. Te osobine potvrđivao si svakim danom svoga života, borbe i stvaralaštva.

Tvoj lik revolucionara, stratega, borca, čoveka, narodnog vođe i vojskovođe u velikom istorijskom značenju, granitno je uklesan kao večiti spomenik, putokaz i pouka na svakoj stazi naše borbe i revolucije.

Naša slavna narodnooslobodilačka borba i socijalistička revolucija, naša zajednica Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, ravnopravnost, bratstvo i jedinstvo naših naroda i narodnosti, suverenost i nezavisnost naše zemlje, naša snažna Jugoslovenska narodna armija, nesvrstanost i mir, demokratska i ravnopravna saradnja sa svim zemljama i narodima sveta, čovekova sreća i socijalizam — sve to nosi neizbrisiv pečat Titove istorijske ličnosti. To ostaje i

naš program i zavet ovde pred Tobom da naša revolucija — kako si Ti rekao — mora ostati onakva kakva je bila: nepokolebljiva u osnovnim opredeljenjima, humana u nastojanjima da se stalno proširuju prostori ljudskih sloboda i nepomirljiva prema svima onima koji bi hteli da ugroze njene tekovine i da skrenu njene tokove.

Druže Tito, sa nama zauvek ostaje Tvoje nerazrušivo i veličanstveno delo. Svesni smo da Tebe možemo zameniti samo svi mi, ujedinjeni, na putu stalnog razvoja samoupravljanja i jačanja bratstva, jedinstva i ravnopravnosti naših naroda i narodnosti.

Iza Tebe ostaje novo, ponosno i čvrsto društvo radničke klase i svih radnih ljudi, društvo samoupravljača, svesnih i slobodnih ličnosti širokog horizonta i otvorenih perspektiva. Jasno usmerenih i nepokolebljivih ljudi koji znaju šta su izborili i stekli, šta treba da brane i štite i šta da čine u budućnosti. Ostaje zemlja zbratimljenih naroda i narodnosti koji su ostvarujući Tvoje ideale nacionalne slobode, suverenosti i ravnopravnosti, otkrili puteve stalnog jačanja svoje zajednice, svog bratstva i jedinstva. Niko i ništa nas s tih puteva kojima si nas Ti uporno i neumorno vodio, neće i ne može skrenuti.

Odlučni smo i sposobni da čuvamo kao zenicu oka svoga i da nepokolebljivo nastavimo i stalno unapređujemo našu slobodnu, nezavisnu i samoupravnu zajednicu — Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju.

Prkoseći bolu za Tobom, zajedno smo u ovom tužnom trenutku sa svim članovima Tvoje porodice, sjedinjeni s njima u neprebolnom gubitku, ali i ponosni na sve što si bio, što ostaješ i što za sobom ostavljaš. Zajedničkim pregalaštvom pretvorićemo ovaj neprebolni rastanak u novi izvor snage i energije na putu koji smo zajedno s Tobom obeležili. Celog svog života si nesebično na svoja leđa preuzimao preteško breme borbe, rada, briga i odgovornosti. Malo je ljudi bilo u istoriji, čak i među najvećima, koji poput Tebe mogu na kraju svoga životnog puta da mirno i s ponosom pogledaju iza sebe. Prošao si ceo taj dugi i mukotrpn put ostavivši za sobom jedan od najdubljih tragova što ih jedan čovek može ispisati u istoriji.

Počivaj u miru.

Neka Ti je večna hvala i slava.